

O b s a h

Evsebiovy církevní historie.

	Str.
Předmluva (nového vydavatele)	I
Předmluva a dedikací Jana Kocína z Kocinětu (starého překladatele)	VII
M. Daniele Adama z Veleslavína předmluva a dedikací (starého vydavatele)	XVII
Svědectví o Evsebiovi Pamfilově	XXII

Kniha první.

Úvod (spisovatelův do celé historie)	1
1. Předmět toho spisu	—
2. Krátké promluvení o předvěkém bytí Spasitele a Pána našeho Jesu Krista, a o jeho božství	3
Že Syn boží svatým Otcům starého věku se ukazoval, a při stvoření světa s Otcem byl	5
Příčina, proč Kristus už dříve světu kázán nebyl	8
3. Že jméno Jesus, i druhé Kristus, hned od počátku známo a u sv. proroků v uctivosti bylo	10
4. Že Kristovo náboženství, všem národům v známost uvedené, ani nové není, ani cizí	15
<i>Konec úvodu, počátek samé historie.</i>	
5. O času zjevení Krista Pána mezi lidmi. (Nový Dionýsiův letopočet. Panování císaře Augusta; Antonín a Kleopatra; bitva u Aktium. Kyrínus či Kvirínus, Júdas Gaulonita)	18
6. Kterak dle předpovědění prorockých o týž čas, když se Kristus narodil, poslušnost knížat domácích nad	

	Str.
lidem židovským přestala, a první cizinec Heródes nad Židy kraloval. (Jeho rod a za krále povýšení)	23
7. O domnělé nesrovnalosti svatých evangelií u vyčítání rodu Pána Jesu Krista. (Afrikánus)	27
8. O ukrutenství od Heróda na betlemských pacholatech zpáchaném, a o konci života jeho. (Cena drachmy a denáru)	32
9. O časech Pilátových. (Synove Heróдови; Augustus umřel, a nastoupil Tiberius. Spisy Pilátovy)	36
10. O nejvyšších kněžích židovských, za kterých Kristus kázal (Annáš, Kaifáš atd.)	39
11. Svědectví o Janu Křtiteli a o Kristu (z Josefa Flávia. Archelaus, Heródes Antipas a Heródias u vyhnanství).	40
12. O učenicích našeho Spasitele (které měl kromě apoštolů; Barnabáš, Sosthenes, Kéfás, Matěj. Svědek Klémens Alex.)	42
13. Zpráva o Abgarovi, panovníku v Edesse	43
Přepis listu Abgarova k Spasiteli našemu	45
Přepis odpovědi Ježíšovy k Abgarovi	—
(Thaddéus apoštol, k Abgarovi poslaný, jej i Abda uzdravil)	46

Kniha druhá.

Úvod (do té knihy)	49
1. Co svatí apoštolé po na nebe vstoupení Páně nařídili. (Matěj apoštol; sedm diakonů, mezi nimi Štěpán a Filip; Jakob bratr Páně, první biskup v Jerusalemě. Thaddéus vypraven k Abgarovi; Šimon čarodějník; komorník královny éthiopské; Pavel na viru obrácen)	50
2. Pilát oznámil císaři Tiberiovi o Kristu a jeho skutcích (Tertullían)	53
3. Kterak se učení o Kristu v krátkém čase po všem světě rozhlásilo. (Z Antiochie vyšlo jméno křesťanů)	56
4. Kájus Kaligula po smrti Tiberiově nastoupiv, učinil Agrippu králem židovským, a potrestal Heróda Antipa věčným vyhnanstvím. (Tiberius † 27. Agrippa, král židovský. Filó žid)	57
5. Filó konal za Židy poselství k císaři Kájovi	58
6. Co přišlo zlého na Židy po zpáchané vraždě na Kristu.	60
7. Kterak Pilát sám rukou svou se usmrtil	62
8. O hladu za času Klaudia. (Kájus † 41.)	—
9. Apoštol Jakob (bratr Janův) usmrčen. (Petr v okovách).	63

	Str.
45. Epištola Dionýsia Alexandrinského k Nováciánovi . . .	334
46. Ostatní Dionýsiovy epištoly	335

Kniha sedmá.

Úvod (do té knihy)	337
1. Gallus po Deciovi císařem římským a o smé protivenství církve. (Origenes †; jeho životopis)	337
2. Tehdejší biskupove římsí (Lúcius a Stefanus. Otázka Dionýsia Alexandrinského o křtu kacířů)	339
3. O Cypriánovi, kterýž první v Africe s svými biskupy zamyslel, aby kacíři, navracující se do církve, znova křtění byli. (Sněmy o tom v Africe)	340
4. Dionýsiovy epištoly, psané o též věci	341
5. O pokoji po uhaslém protivenství. (Po Stefanovi biskupem v Římě Xystus; omyl v letech)	342
6. Dionýsius o kacířství Sabellia	343
7. Dionýsius, božským viděním v čítání knih (kacířských) utvrzen, přivádí taky pravidlo, které od biskupa Herakla u přijímání kacířů do církve zachovááno (Dionýsius Římský)	344
8. Dionýsius (Alexandrinský) o kacířství Nováciána	346
9. Týž Dionýsius o bezbožném křtu kacířů	347
10. O císaři Valeriánovi, a o protivenství církve za panování jeho, v počtu devátém. (V Římě umučen Stefanus a Xystus; v Africe Cypriánus)	349
11. Co tehdáž Dionýsia a křestany v Egyptě potkalo	353
12. O mučenicích, v Césaréi Palestínské korunovaných. (Priskus, Malchus, Alexander, a žena bludu Marciónova)	356
13. Pokoj církve za císaře Galliána	359
14. Biskupove, toho věku slovatní. (V Římě Xystus, — omyl v letech — a Dionýsius, v Antiochii Demetriánus, v Césaréi Kappadocké Firmiliánus, v Pontu Grégorius a Athénodórus; v Césaréi Palestínské Domnus a Theoteknus, v Jerusalemě Hymenés)	360
15. Marínus (vojenský důstojník) v Césaréi umučen	361
16. O Astyriovi (z počtu římských senátorů)	362
17. Znamení divotvorné moci našeho Spasitele v Paneadě.	362
18. Socha ženy krvotok trpěší (v témž městě)	363
19. Stolice biskupská apoštola Jakoba (v Jerusalemě dotavad chovaná)	364

	Str.
20. O jiných téhož Dionýsia (Alexandr.) epištolách, v nichž o řádu svěcení slavnosti Velikénoci zmínku učinil . . .	364
21. Co se toho času v Alexandrii zběhlo. (Domácí válka).	364
22. O nemoci tehdáž (v Alexandrii) panující (v kteréž se mnozí křesťané dobrými skutky vyznamenali) . . .	367
23. O panování císaře Galliéna, (po pádu Valeriána i Markriána, kdaž křesťané opět Velikonoc vesele slaviti mohli) . . .	369
24. O Nepótovi, a ztopené jím roztržce, (učením o tisíciletém Kristově království na zemi) . . .	371
25. Dionýsius o kuize Zjevení svatého Jana (učně ale mylně soudí) . . .	374
26. Jiné epištoly a spisy Dionýsia Alexandrinského. (Ospravedlňuje se u biskupa římského ze Sabellianismu) . . .	379
27. O Dionýsiovi, biskupu římském, a o Pavlovi Samosatském i o tohoto kacířství v Antiochii zplozeném. (Po Xystovi v Římě Dionýsius biskupem; omyl v letech) . . .	380
28. Nejznamenitější toho času biskupove (kteří se v Antiochii na sněm proti Pavlovi Samosatskému sešli. Dionýsius Alexandrinský †, po něm Maximus. Po Gallienovi císařem Klaudius, potom Auréliánus) . . .	380
29. Pavel Samosatský od presbytera Malchióna z bludu přesvědčen . . .	382
30. List biskupů proti Pavlovi Samosatskému vydaný. (Rozsudek císaře Auréliána o biskupském domě v Antiochii. Protivenství církve od téhož císaře umyšlené, ale smrtí jeho překažené. Císařove Tacitus, Probus, Kárus s Kárinem a Numeriánem, Dioklécian s Maximianem; císařove Galérius a Konstancius. Biskupove římsští Dionýsius, Felix, Evtychiánus) . . .	—
31. Mánes, původce manichejského kacířství . . .	391
32. Vyčítá muže slavné, kteří tehda za jeho času v rozličných církvích byli, a kteří z nich toho protivenství a boření kostelů dočkali. (V Římě biskupove Evtychiánus, Kájus, Marcellinus; v Antiochii Timéus, Cyrillus, Tyrannus a znamenitý presbyter Dórotheus, od narození panic; v Laodicéi Evsebius a Anatolius, bývalí presbyteri alexandrinští, Anatoliovy spisy, lehký Stefánus, pravý bohdan Theodótus; v Césaréi Agapius a presbyter Pamfilus; v Pontu učený a výmluvný Melecus; v Jerusalemě Zamdas a Hermón; v Alexandrii Theónas a Petrus, presbyteri Pierius a Achillas). . .	393

Kniha osmá.

	Str.
Úvod (do té knihy)	401
1. Jaký byl stav a způsob církevních věcí před (desátým) protivenstvím, za paměti Evseblivy povstalým (sv. Mauric s celou legií umučen)	401
2. Počátek (toho) protivenství učiněn (23. února 303. v Nikomédii) bořením kostelů a pálením Písem svatých.	404
3. O rozličném chování těch, kteří v tom protivenství (pro víru) bojovali	407
4. O slavných mučenicích, rozličnými způsoby usmrčených.	408
5. Co se dělo v Nikomédii. (Mandát císařský stržen)	409
6. O císařském dvořanstvu (Pro víru usmrčen Dorotheus, Petrus, Gorgonius, též biskup Anthimus a jiní mnozí)	409
7. Epyptští mučenicí ve Fénicii. (Mezi nimi jeden mládenec. Marcellinus papež umučen; následoval Marcellus a Evsebius)	412
8. O mučenicích v Egyptě	414
9. O mučenicích v Thébaidě (na půl roztrhávání. Filorómus vyšší ouředník, Fileas biskup)	415
10. Co mučenicí Fileas píše o tom, ježto se tehda v Alexandrii dalo	417
0 mučenicích palestinských	419
1. Mučenicí v Palestině: Prokopius, Alféus a Zachéus	420
2. Mučenicí Románus (v Antiochii)	421
3. O Timotheovi, Agapiovi, Thekle, a jiných osmi mučenicích. (Dva císařove složili koruny)	422
4. Mučenicí Apfiánus (v Césaréi utopen, při tom zázrak).	424
5. O Ulpiánovi a o Édesiovi, bratru Apfiánovu	426
6. Mučenicí Agapius (vtipný mládenec)	429
7. O mučenicí Theodosie, Domnina, Auxencia, Pamfila a jiných	431
8. O jiných vyznavačích a mučenicích jak mužského tak ženského pohlaví, zláště o Valentíně a o Pavlovi	433
9. Protivenství znova zostřeno; mučenicí Antoninus, Zebinas, Germánus, a mučenicice Ennathas	435
10. Ještě někteří vyznavači a mučenicí z Egypta; též Petr mnich, a Asklépius marciónita	438
11. O Pamfilovi a jiných dvanácti mučenicích (Valens, Pavel, pět egyptských vyznavačů, mladý Porfyrius, bývalý voják Seleukus, stavec Theodúlus, a Juliánus.	438

	Str.
Též Adriánus a Eubúlus. Ukrutný soudce Firmiliánus ztrestán)	439
12. O správcích církevních, kterak mnozí svým nenáležitým životem hněv boží proti sobě i ostatním křesťanům popudivše, k takému protivenství příčinu dali	446
13. Sylvánus a Joannes, a třicet devět jiných mučeniců. (Též Péleus, Nilus, Elias a Patermuthius	447

Konec o mučenicích palestinských.

11. Co se dalo ve Frygii. (Celé město vypáleno; Adaukus umučen)	450
12. O rozličných mučenicích pohlaví mužského i ženského (v rozličných místech na Východě)	451
13. O správcích církevních, kteří pravdu víry, již byli kázali, take svou krví potvrdili: (biskup Anthimus, presbyter Lúciánus. Tyrannión a Sylvánus; jiný Sylvánus; Péleus a Nilus; presbyter Pamfilus, Petrus, biskup alexandránský a jeho presbyteri Faustus, Dius a Ammónius; jiní egyptští biskupove Fileas, Hésychius, Pachúmius a Theodórus. — Dva starší císařove složili koruny. Nový císař Konstantinus, Licinius, Maximinus Daja; v Římě samozvanec Maxencius. Maximiánus zahynul)	454
14. Povaha protivníků církve, kteříž ji té doby sužovali. (Maxencius, tyran v Římě, a Maximinus Daja na Východě)	459
15. O tom, co pohany potkalo. (Nikdež bezpečno, všude připravování k válce)	464
16. Jak se věci k našemu prospěchu obrátily. (Císař Galérius, nemocí donucen, změnil svůj ukrutný oumysl).	464
17. Odvolání císařského mandátu, (zprva Diokléciánem proti křesťanům vydaného)	465
Doplňek k osmé knize, jak se v některých rukopisech nachází. (Galérius, též Dioklécián, Maximián a Konstancius zemřeli. Konstantín)	467

Kniha devátá.

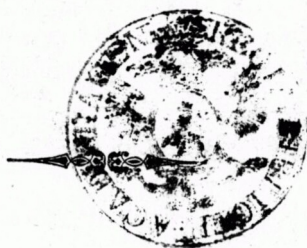
1. Maximinus Daja, císař východní, nerád uslyšel o mandátu Galériově (a jen oustně jej svým oznámil, nic méně mělo to oznámení na krátce i v jeho krajích oučinek)	470
2. O zhoršení v té věci	473

	Str:
3. Nová modla, v Antiochii postavená, (příkazovala, aby křesťané z města a okolí vyhnáni byli)	473
4. Co proti nám města ustanovila. (Vyházení křesťanů).	474
5. Vymyšlené spisy Pilátovy, (na zošklivení Krista a křesťanů)	475
6. Mučenicí toho času. (Biskup Sylvánus a Petrus, presbyter Lucíanus)	—
7. O mandátu Maximínovu, proti křesťanům vydaném a veřejně na sloupcích vyvěšeném	476
8. Co potom v čas hladu, moru a války následovalo. (Křesťané všem bez rozdílu dobře činili, a křesťanský Bůh z toho oslavován)	479
9. O vítězství bohumilých císařů Konstantína a Licinia. (Nejprv Konstantína nad Maxenciem. Konstantínova socha s křížem v ruce v prostřed Říma postavena. Zákon o svobodě v náboženství ku prospěchu křesťanů společně od Konstantína a Licinia vydáný. Maximín Daja z mušení podobně na Východě ustanovuje)	482
10. O zahynutí tyrana (Maximína), a jeho vyznání před smrtí. (Liciniovo vítězství nad Maximínem Dajou; tohoto nařízení k prospěchu křesťanů a bídou smrt)	490
11. O zahynutí posledních nepřátel křesťanského náboženství. (Pevcecius, Kulciánus, Theoteknus. Konstantín a Licinius sami jediní císařové a páni římského světa).	494

Kniha desátá.

1. O pokoji nám od Boha daném	498
2. O znova stavení kostelů	500
3. O posvěcování chrámů po všech místech slaveném	501
4. Slavná řeč v městě Týru při posvěcení nového chrámu, o stkvělém stavu věcí křesťanských	502
5. Přepisy císařských mandátů	521
Přepis mandátu císaře Konstantína a Licinia, o křesťanech k vladařům po krajinách vydaného	521
Přepis jiného mandátu, v němž císařové Anulinovi, místodržícímu v Africe, a bezpochyby i jiným take vladařům po krajinách oznamovali, že ta jejich dobrotivá milost na samu toliko církev katolickou se vztahuje	524
Přepis listu císaře Konstantína, v němž poroučí, aby pro vedení církevní svornosti a jednoty (v Africe) sněm biskupů do Říma se shromáždil	524

	Str.
Přepis jiného císařského listu, v němž se poroučí, aby pro spokojení všech nevolí mezi biskupy (v Africe) druhý sněm do města Arelatu svolán byl.	526
6. Přepis jiného listu, v němžto se vypravuje, kterak císař církvím peníze štědře daroval	528
7. Císař Konstantín všecky kleriky od všelikých veřejných služeb osvobodil	529
8. O nešlechetnosti Liciniově, později na světlo vyšlé, a o jeho smrti. (Činil Konstantínovi ouklady, zdvihl proti němu válku a pronásledoval opět na Východě křesťany).	529
9. O vítězství Konstantína nad Liciniem, a o následcích z toho pro všecky poddané říše římské. (Licinius ve válce přemožen, vlády a panování zbaven a naposledy usmrcen; na to Konstantín jediným pánem celého římského světa)	534
Přídavek. (Smrt papeže Sylvestra, i císaře Konstantína)	537

	Str.
10. Kterak týž Heródes Agrippa, jenž apoštoly pronásledoval, i hned taky pomsty boží zakusil. (Umřel touž smrtí, jako Heródes Veliký)	64
11. Theudas, svůdce lidu, a jeho přívrženci	66
12. Helena, královna osroenská (činí dobře Židům v čas hladu v Jerusalemě; tam pod pyramidami pohřbena)	67
13. Šimon čarodějník, a jiná Helena (či Seléna. Šimon první otec všelikého kacířství; jeho pomník v Římě)	68
14. O kázání sv. apoštola Petra v Římě (kamž se vydal proti Šimonovi čarodějníku, a o jeho příchodu do Říma za císařství Klaudiova)	70
15. Evangelium sv. Marka (na prosbu Římanů sepsané a od Petra potvrzené)	72
16. Marek první Kristova učení kazatel v Egyptě	—
17. Co Filó o ascétích egyptských vypravuje. (Měl za to, že to byli první křesťané)	73
18. Evseb vyčítá Filónovy spisy	78
19. Jaké neštěstí Židy o Velikonoci v Jerusalemě potkaio. (Agrippa mladší Židům za krále ustanoven, Klaudius †.)	80
20. Co se za císaře Neróna v Jerusalemě přihodilo. (Zbouření nejvyšších kněží proti ostatním kněžím)	81
21. O Egyptanu, o němž i v Skutcích ap. zmínka	82
22. Pavel, poslán z Judska v okovách do Říma, zodpovídal se a byl vši viny zproštěn. (Pavel přišel dvakráte do Říma, a podruhé přišed byl umučen)	83
23. Kterak Jakob, bratr Páně, mučenicví podstoupil	84
24. Anniánus, první po sv. Marku biskup alexandrínský. (Zpráva o sv. Marku)	89
25. První protivenství církve za císaře Neróna, v němž byli sv. Petr a Pavel v Římě pro víru korunou mučeničkou ozdobeni	—
26. Židé tisícerymi nátlisky soužení, naposled vojnu proti Římanům zdvihli. (Flórus, ukrutný vladař)	92

Kniha třetí.

1. Místa, na nichž byli apoštolé Krista kázali (dle svědectví Origenova)	93
2. O Línovi, prvním biskupu římském po sv. Petru	94
3. Epištoly svatých apoštolů (t. Petra a Pavla — pravé, pochybné, i spisy jim podstrčené; též kniha, Pastýř nazvaná. Důležité poznámenání o knihách N. Z. vůbec).	—
4. První učenci svatých apoštolů (Timotheus, Titus, Lukáš	—

	Str.
a jeho spisy, Krescens, Línus, Klémens, Dionýsius Areopagita)	96
5. O obležení města Jerusalema. († Nero; císařove Galba, Otho a Vitellius, Flávius Vespasiánus, vojevůdce Titus.	98
6. O hladu, který Židy v Jerusalemě trápil. (Matka jed- na vlastního synáčka upekla a snědla)	103
7. Proctví Kristovo o obležení a dobytí města Jeru- salema (naplněno; chrám roku 70. spálen, město zbořeno)	109
8. Znamení před válkou židovskou. (Jesus, syn Annaniá- šův, volal po 7 let: Běda Jerusalemu!)	111
9. O Josefovi (Fláviovi) a o jeho pozůstalých spisech	115
10. Josefus připomíná knihy starého zákona	116
11. Po smrti Jakoba byl Simeon (bratranec Páně) bisku- pem v Jerusalemě	118
12. Vespasián rozkázal potomky rodu Davidova vyhledávati.	—
13. Anaklétus, druhý biskup římský. (Po Vespasiánovi syn jeho Titus, po Títovi bratr Domiciánus císařem).	—
14. Abilius, druhý biskup alexandrinský	119
15. Klémens, třetí biskup římský	—
16. Klémentova epištola (k Korintským)	120
17. Protivenství církve za císaře Domiciána v počtu druhé.	120
18. Apoštol Jan a jeho zjevení. (Jan na ostrov Pathmos z Efesu vyhnán; v Římě Flavia Domitilla vyhnána na ostrov, řečený Poncia)	120
19. Domicián vydal rozkaz, přísně poroučeje, aby potomci krále Davida vyhledáni a zmordováni byli	121
20. O příbuzných našeho Spasitele. (Byli jako potomci Davidovi k Domiciánovi přivedeni, a jako sprostí lidé propuštěni. Po Domiciánovi Nerva císařem)	122
21. Po Nervovi byl Tráján císařem. Cerdo, třetí biskup alexandrinský.	123
22. Ignácius, biskup v Antiochii, a Simeon v Jerusalemě	124
23. O apoštolu Janovi (zvláště kterak z Efesu okolní církve navštěvoval, při takové příležitosti jistému biskupu je- dnoho mladého člověka k vychování svěřil, a když tento tolik se spustil, že až vůdcem lotrů se stal, od Jana opět vyhledán a církvi navrácen byl)	124
24. Evangelium svatého Jana, a pořádek svatých Evangelii (Epištola a Zjevení svatého Jana)	127
25. Vyčítá Písma božská nového zákona ode všech za pravá přijatá, a jiná, kteráž taková nebyla. (Evangelium k Židům)	130

	Str.
26. O podvodníku Menandrovi, učeníku Šimona čarodějníka.	132
27. O kacířství ebjonském	134
28. O arcikacíři Cerinthovi. (Zjevení sv. Jana)	135
29. Nikolaus, a sekta po něm nazvaná. (Mikolášenci)	137
30. O apoštolích Páně, kteří v manželství živi byli	138
31. O smrti svatého Jana (v Efesu) a Filippa (i dcer tohoto, pohřbených v Hierapoli a Efesu)	139
32. O mučnické smrti Simeona, biskupa jerusalemského v čas třetího protivenství, zbuzeného proti křesťanům v čas císaře Trájána. (Příčiny toho protivenství. Církev jerusalemská dotad čistá panna)	140
33. Tráján zapověděl křesťanům vyhledávati. (Plinius mladší, prokonsul v Bithýnii; jeho list k Trájánovi o křesťanech a Trájánova odpověď)	143
34. O Evarestovi, čtvrtém biskupu římském	146
35. Justus, třetí biskup v Jerusalemě	147
36. Polykarpus (biskup v Smyrně), Papias (v Hierapoli) a Ignácus (v Antiochii) i jeho spisy. (Ignácus v Římě smrt mučnickou podstoupil; po něm Héros biskupem).	—
37. O evangelistech, té doby slavných. (Kvadrátus, spolu apologeta)	151
38. O epištole Klémentově (první i druhé)	152
39. O spisech biskupa Papias. (Dva Janové v Efesu a dva jejich hrobové; podání o tisíciletém království Kristově na zemi; svědectví o Evangelium svatého Marka a Matouše)	153

Kniha čtvrtá.

1. Biskupové v Římě a v Alexandrii za císařování Trájánova. (V Alexandrii Primus, v Římě Alexander)	157
2. Co Židé za panování téhož císaře (Trájána) utrpěli (v Cyréně a Egyptě i v Mesopotamii)	157
3. O císaři Adriánovi, a kteří za jeho panování obrany víry křesťanské psali. (Kvadrátus, Aristides)	159
4. Biskupové v Římě a v Alexandrii za císařství Adriánova. (V Římě Xystus, v Alexandrii Justus)	160
5. Biskupové jerusalemské od času Krista až do panování císaře Adriána. (Z židovstva biskupů 15. Téhož času v Římě biskupem Telesforus, v Alexandrii Evmenes)	160
6. Židé za času Adriánova konečně potlačeni. (Židovský vůdce Bar-Kochba; Jerusalemský nazvan Ělia; první biskup z jiných národů v Jerusalemě Marek)	161

7. První původcove sekty neprávě tak nazvaného poznání-gnosis. (Gnostici: Saturnin a Basilides, Karpokrates) 163
8. Tehdejší církevní spisovatelé Hegesippus a Justínus. (Justínova obrana křesťanského náboženství. Přímluva Serennia Granlána, prokonsula k Adriánovi za křesťany) 167
9. List císaře Adriána o křesťanech, aby bez právního slyšení odsuzování nebyli 169
10. Biskupove v Římě a v Alexandrii za panování Antonína. (V Římě biskupem Hygínus) 169
11. Původcove bludů za toho času — Valentínus a Cerdo. (Marción, Markus. V Římě biskupem Pius; v Alexandrii Markus a Celadion. Opět v Římě po Plovi Anicétus). 170
12. Justínova apologia k císaři Antonínovi. (Křesťanští řádove toho času) 172
13. List císaře Antonína k sněmu krajiny Asie o víře křesťanské (Melito biskup, apologét) 175
14. O Polykarpovi, učeníku apoštolů. (Otázka o Velikonoce. Po Antonínovi císařem Markus Aurélius Vérus). 176
15. Čtvrté protiventství církve za panování císaře Véra. Polykarpus mimo jiné v Smyrně umučen 179
rak filosof Justínus učení Kristovo v Římě kázal a slavného mučeníctví došel. (Krescens cynický filosof). 189
17. Mučeníci, o kterých Justínus zmínku činí. (Ptoleméus, Lúcius a jiný třetí) 191
18. Vyčítá Justínovy spisy, které se tehda mezi učenými nacházely. (Justínus připomíná take Zjevení svatého Jana). 193
19. Kteří biskupove byli v Římě a v Alexandrii za panování Véra. (V Římě Sótér; v Alexandrii Agrippínus). 195
20. Biskupove v Antiochii. (Hérón, Kornélius, Erós, Theofilus) 196
21. Vyčítá přední církevní spisovatele těch časů. (Hegesippus, Dionýsius Korintský, Pinytus, Filippus Apollinárís, Melito, Musánus a Irénéus) 196
22. O Hegesippovi, a jaké zprávy podává. (Připomíná Evangelium k Židům; Přísloví Šalomounova; knihy (apokryfa) tehda od kacířů smýšleny) 196
23. Dionýsius biskup korintský, a jeho listy (k Pinytovi v Krétě a k Sótérovi v Římě biskupům. Dionýsius Areopagita první biskup athénský) 198
24. O Theofilovi, biskupu v Antiochii. (Po něm biskupem Maximínus) 201

	Str.
25. O Filippovi a Modestovi, (psali proti Marciónovi; též Irénéus)	201
26. O Melitónovi, a o čem psal. (Jeho apologia k císaři Auréliovi; výtahy z ní. Registrum knih starého zákona)	202
27. Apollinárius, biskup církve hierapolské (apologét) . .	205
28. Musánus a jeho spisy. (Enkratité. Taciánus)	—
29. O sektě Taciánově. (Severus to kacířství zastával) .	206
30. Bardésanes ze Sýrie, a jeho spisy. (Sótér †)	208

Kniha pátá.

Úvod (do té knihy. Po Sótérovi Elevation v Římě biskupem. Epištola o protivěství a o mučenicích v Gallii).	209
1. Co jich za císařování Antonína Véra v Gallii pro víru bojovalo a jakým způsobem. (Výtah z epištoly o mučenicích v Lugdúně a Vienně. Vettius Apagatus; Sanktus, Matúrus. Attalus, Blandína služka; Biblis; Pothínus biskup; Alexander lékař; Pontikus mládeneček. Zelezná stolice či rošť)	210
2. Kterak ti bohumilí mučenicí padlým ku pomoci přispěli.	226
3. O vidění, kteréž mučeník Attalus ve spaní měl (t. že jiný příliš zdržlivý mučeník nevelmi rozumně dělal, nechťeje toho požívati, co Bůh stvořil. — Montánus s Alcibladem a Theodotem, nového kacířství ve Frygii původove)	228
4. O psaní mučeniců církve lyonské k Elevationi, římskému biskupovi, v němž Irénéa vychvalovali	229
5. Kterak Bůh, vyslyšev modlitbu křesťanů, seslal dešť s nebe císaři Vérovi. (Irénéus biskupem církve lyonské).	230
6. Pořádek biskupů římských (od Petra až pod Elevationa dle Irénéa)	232
7. Že za toho času ještě zázrakove od věřících činěni byli.	233
8. Irénéus svědčí o knihách Pisem svatých (Nového Zákona. Pověst o 70 vykladačích Pisem svatých Starého Zákona)	234
9. Biskupove alexandrinští za císaře Kommoda. (Po Agrippinovi Júlíanus)	237
10. O Panténovi, mudrci křesťanském. (Škola katechetická v Alexandrii. Bartholoméus kázal Indům evangelium podle sepsání svatým Matoušem v jazyku židovském zhotoveného)	—
11. O Klémentovi Alexandrinském (a jeho učitelích) . . .	238
12. Poslušnost biskupů jerusalemských (30. Narcissus) .	239

	Str.
13. O Rodónovi, kterýž kacířství Marciónovu odporoval	239
14. O falešných prorocích z kacířů těch, kteří ve Frygii povstali, a odtud Katafrygove slouli. (Montán s Priscillou a Maximillou)	242
15. O roztržce, kterou Florinus a Blastus v Římě ztropili.	—
16. Smysl starých učitelů o Montánovi, a o jeho falešných prorokyních	—
17. O Milciadovi a o jeho knihách. (Proti pohanům; obrana k M. Auréliovi)	247
18. O Apollóniovi, kterak bludy Katafrygů odvozoval, a jaký soud o nich vydal	249
19. Soud biskupa Serapióna o témž kacířství Katafrygů	252
20. O Irénéovi a o jeho listu proti šismatikům v Římě (proti Blastovi a Florínovi)	253
21. Kterak (jiný) Apollónius v Římě mučnické smrti došel.	254
22. O posloupnosti biskupů za panování císaře Kommoda. (V Římě Viktor, v Alexandrii Demétrius, v Antiochii Serapión, v Césaréi Palestínské Theofilus, v Jerusalemě Narcissus, v Korintě Bachyllus a v Efesu Polykrates)	256
23. Otázka o svěcení Velikonoci toho času obnovena. (Na sněmích v Římě i jinde ustanoveno, aby půst až v den z mrtvých vstání Páně puštěn byl)	—
24. Biskupove krajiny Asie nechtěli sněmům těm místa dáti.	258
25. O společné výpovědi biskupů palestínských v též rozepři.	262
26. Vyčítá spisy Irénéa, jako důkazy jeho dobrého smýšlení. (Císař Kommodus †, po něm Pertinax, Didius Júlíanus, Sevérus)	—
27. Spisy ostatních slovutných mužů toho času. (Heraklít a Maximus, Kandidus, Sextus, Arabiánus)	263
28. O prvních přívržencích kacířství Artemónova, a o jejich povaze a opovážlivosti ve falšování Písem svatých. (Biskup římský Zefyrínus. Theodotus koželuh, Asklépidotus a penězoměnc Theodotus, lékař Galénus)	265

Kniha šestá.

1. Páté protiventství církve za císaře Sevéra. (Leonides, otec Origenův, mučnick v Alexandrii. Irénéus v Lyoně).	270
2. Jak hyl Origenes z mládí učen a veden. (Toužil po mučnictví)	271
3. Jak Origenes, ještě velmi mladý, slovu božimu učil	274
4. O mučenicích ze školy Origenovy poslých. (Plutarchus,	

	Str.
Serénus, Heraklides, Hérón, jiný Serénus; Herais katechúmena)	277
5. O Basilidovi a Potamiéně (též umučených)	278
6. Klémens Alexandrinský, učitel Origenův	280
7. Júdas, církevní spisovatel (domníval se, že příchod antikrista už za dveřmi jest)	280
8. O smělému skutku mladého Origena. (Sám se vyklestil. Demétrius, biskup alexandrinský. Po Severovi Antonínus Karakalla císařem. Alexander, biskup jerusalemský)	280
9. O biskupu (jerusalemském) Narcissovi a o jeho zázracích. (Byl neprávě z hanebného skutku narčen)	283
10. Biskupove jerusalemští po Narcissovi	284
11. O Alexandrovi, taky jerusalemském biskupu	285
12. Seraplón a jeho spisy. (O Evangelium svatého Petra).	287
13. O spisech Klémenta Alexandrinského	288
14. Koliko knih Písma svatého Klémens připomíná. (Epístola Barnabášova; Zjevení svatého Petra. Origenes v Římě)	289
15. Heraklas, Origenův pomocník (potom i následník ve škole, a naposled biskup v Alexandrii)	291
16. Jak Origenes pilen byl Písma svatého. (Vydání bible Tetrapla a Hexapla)	—
17. O překladateli (Písma svatého) Symmachovi (zastavatelé kacířství Ebjonitů)	292
18. Ambrosius od Origena obrácen, i mnozí jiní, jak ve víře tak i v jiném umění, od něho vyučeni	293
19. Co o tomto Origenovi pohané soudili (zlášť Porfyrius. Ammónius, křesťanský filosof. Origenes k vladaři do Arabie propuštěn. Origenes v Césaréi; a odtud zpět do Alexandrie povolán)	294
20. Některé knihy tehdejších spisovatelů, zlášť Berylla, Hippolyta a Kája (římského presbytera)	298
21. Císařove a slovutní biskupove toho času. (Císařove Makriánus, Heliogabal, Alexander. V Římě biskupem Kallistus a Urbánus, v Antiochii Filétus. Matka Alexandrova Mamméa povolala k sobě Origena)	299
22. Spisy biskupa Hippolyta	301
23. Origenova pilnost v psaní, a jak se stal presbyterem. Potom tehdejší biskupove v Římě a Antiochii. (V Římě Ponciánus, v Antiochii Zebínus)	302
24. Výklady Origenovy na Písma svatá, v Alexandrii zhotovené	303

25. Origenes připomíná počet knih Starého i Nového zákona	303
26. Heraklas, biskup alexandrinský. (Firmiliánus biskup v Césaréi Kappadocké)	306
27. Origenes od biskupů vážen	—
28. Šesté protiventství církve za panování Maximína od Origena připomínáno. (Po Alexandrovi císařem Maximiánus)	307
29. Fabián divem božím za římského biskupa zvolen. (Po Maximiánovi posledně Gordiánus císařem. V Římě biskupem Anteros, a potom Fabiánus; v Antiochii Babilas; v Alexandrii Heraklas)	308
30. Grégorius (Thaumaturgus) a Athénodórus, bratři a učenci Origenovi	310
31. Júlíus Afrikánus (spisovatel)	—
32. Origenovy výklady na Písma svatá, v Césaréi zhotovené.	311
33. O bludu biskupa Bérylla (v Arabii Origenem napraveného)	312
34. Císař Filippus (po Gordiánovi. Pověst že Filippus byl křesťan)	—
35. Dionýsius po Heraklovi biskupem v Alexandrii	313
36. Další spisy Origenovy (zlašť proti Celsovi)	314
37. Arabové Origenem z bludu vyvedeni	315
38. O kacířství Helkesaitů (brzo zaniklém)	315
39. O sedmém protiventství církve za císaře Decia, a co v něm take Origenes trpěl. (V Římě po mučeníku Fabiánovi biskupem Kornélius; protipapež Nováciánus. V Jerusalemě biskupem Mazabanes; v Antiochii Fabius).	316
40. Co Dionýsius, biskup alexandrinský, v témž protiventství trpěl	317
41. O těch, kteří v Alexandrii mučenieké koruny došli. (Métras, Kvinta, Apollónia, Serapión; Júlíánus a Kroniún, Bésas voják; Makar, Epimachus a Alexander; Ammónárijon panna, Merkuria, Dionýsia a druhá Ammónárijon; Hérón, Atér, Isidórus a mladý Dioskorus; Nemesiún; vojáci Ammón, Zenón, Ptoleméus, Ingenuus a stařec Theofilus	319
42. Co Dionýsius dále vypravuje. (Ischyrión, mučeniek, proklán od pána. Chérémon biskup. Milost padlým)	325
43. Nováciánus, jeho mravy a blud	327
44. Dionýsius, biskup alexandrinský, vypravuje o nějakém Serapiónovi. (O padlém, ale poslední svátosti opatřeném).	332